

Luiz Ruffato: Lissabonissa muistin sinut

[PM/30 ADMIN](#)

JOHANNA IKONEN (27.6.2018)

Maahanmuutto ja sen mukanaan tuomat haasteet, ongelmat ja mahdollisuudet ovat aiheina Luiz Ruffaton pienoisromaanissa *Lissabonissa muistin sinut*. Aihe on yhä ajankohtainen, etenkin kun Eurooppaa koettelee vakava maahanmuuttokriisi. Ruffato lähestyy aihettaan kokemuksen äänellä, sillä hän on elänyt São Paolon kaduilla ilman kotia.

Ruffaton ensimmäinen romaani, *Rutosti hevosiä*, on yhden päivän kertomus, joka tapahtuu São Paulossa. *Lissabonissa muistin sinut* -romaani luo rosoisen, kaunistelemattoman kuvauksen Brasiliasta ja Lissabonista. Yhteiskunnallinen liikehdintä on haastavaa ja hektistä molemmissa maissa. Portugalilainen yhteiskunta ei ota päähenkilöä, maahanmuuttaja Sérgioä, avoimesti ja ennakkoluulottomasti vastaan ja hän, kuten monet muut kaltaisensa, joutuu kokemaan ja oppimaan maan tavat ja kulttuurin rankimman kautta. Päähenkilö Sérgioä pohdinnat ja päätökset tupakanpolton suhteen aiheuttavat hänelle päänvaivaa. Sérgioä arkinen yritteliäisyys ja taistelu elossa selviämisen puolesta kuvataan realistisesti. Lissabonin hämärillä kaduilla kohdataan alamaailman kulkijoita, ja joskus joku hyväsydäminen tuntematon voi muuttaa elämän suunnan yhdellä ystävällisellä teolla.

Kaikki eivät elämän kolhimista suuressa kaupungissa kestä, mutta Sérgio kuuluu mitä ilmeisemmin selviytyjiin. Kun pohjalle päätyy, on sieltä vaikea ponnistaa ylös päivänvaloon. Hyviä ja valoisia hetkiä tulee, ja tupakanpolto on lopulta yksi näistä elämän pienistä nautinnoista. Yhteiskunnan eri kerrostumat tulevat päähenkilöllekin tutuiksi, ja eri arvoisuus on väistämätöntä. Lissabonin eliitti ja tavalliset maahanmuuttajat tai kodittomat harvoin kohtaavat.

Romaanin kerronta etenee taitavasti ja omintakeisen tyylikkäästi alusta loppuun asti. Sérgioä kokemuksista olisi mielellään lukenut enemmänkin. Pieni suuri romaani ei anna helppoja tai suoria vastauksia maahanmuuttajien integroitumisen onnistumisen tai epäonnistumisen nostattamiin kysymyksiin. Miten paljon oma menestys ja työn löytäminen johtuvat yritteliäisyydestä, rohkeudesta, luontaisesta sopeutumiskyvystä uuteen ympäristöön ja yhteisöön? Köyhyys koettelee henkisiä voimavaroja, mutta Sérgio ei helposti lannistu. Myös onnella on osansa tässä elossa sinnittelyn armottomassa pelissä.

Elämänmakuinen tarina vie lukijan mukanaan, ja päähenkilö Sérgioä oman paikan etsintä havahduttaa tarkastelemaan tätä maailmanlaajuista ilmiötä, maahanmuuttoa entisistä siirtomaista ja kehitysmaista Eurooppaan. Arkisen taivalluksen pieniä, merkityksellisiä asioita ja tapahtumia päähenkilö oppii arvostamaan

eri tavalla, kun kokee miten yhteisön ja yhteiskunnan tukiverkoston saavuttamattomiin putoavat epäonnekkaat menettävät otteensa todellisuudesta. Kaiken toivonsa menettäneet ihmiset päätyvät tekemään myös moraalisesti epäilyttäviä asioita. Sérgio pysyy kiinni todellisuudessa ja on jo oppinut kohtaamaan vastoinkäymisiä niistä sortumatta kotikylässään Brasiliassa. Työn tekeminen auttaa integroitumaan ja saa Sérgioä tuntemaan itsensä arvokkaammaksi.

Lukukokemuksena romaani *Lissabonissa muistin sinut* sai tiedostamaan, että maahanmuutto ja siitä seurauksena olevat ongelmat, kuten syrjäytyminen ja työttömyys, ovat ikuisia ja tuskin niihin keksitään pian nopeita ratkaisuja. Miksi monet matkustavat meren yli paremman elämän toivossa, vaikka vastaanotto vieraassa maassa voi olla tylyä ja uusi arki on usein pienipalkkaisissa töissä raatamista ja kodittomuus uhkaa? Ihminen on kurjassa elämäntilanteessa, syntymämaansa poliittisesti tai taloudellisesti epävakaa tilanteen vuoksi usein epärealistisen toiveikas. Luottamus vieraiden ihmisten luontaiseen hyvyyteen ei usein kannata maahanmuuttajaa pitkälle, mutta yllättäviäkin käännteitä tapahtuu, kuten Ruffato kirjoittaa romaanissaan.

Luiz Ruffato: *Lissabonissa muistin sinut*, Into-kustannus. suom. Jyrki Lappi-Seppälä, 2018.

Johanna Ikonen on kirjallisuuden ja kirjoittamisen opiskelija Jyväskylän yliopistosta